

ΟΜΙΛΙΑ

META TO KATA

ΜΑΤΘΑΙΟΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΡΕΩ.

Διὰ τί ἄραγε εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς φο-
βερᾶς ἡμέρας τῆς κρίσεως οὐδὲ ἔνα λόγον
εἶπεν ὁ κριτὴς οὐδὲ περὶ δικαιοσύνης, οὐδὲ
περὶ σωφροσύνης, οὐδὲ περὶ ταπεινώσεως,
οὐδὲ περὶ ἀλλης τινὸς ἀρετῆς, ἀλλά, παρα-
στήσας ὅλην τὴν κρίσιν αὐτοῦ γινομένην
περὶ ἐλεημοσύνης, τὸν μὲν ἐλεήμονας εὐλό-
γησε καὶ ἐδόξασε, τοὺς δὲ ἀνελεήμονας
κατηράσατο καὶ ἐπαίδευσε; λοιπόν, λέγεις,
μόνη ἡ ἀρετὴ τῆς ἐλεημοσύνης σώζει τὸν
ἀνθρώπον, καὶν γυμνὸς ὑπάρχῃ τῶν ἀλλων
ἀρετῶν, οὐδὲ οἱ ἀσελγεῖς οὐδὲ οἱ ὑπερήφα-
γοι, ἀλλὰ μόνοι οἱ ἀνελεήμονες κολάζονται.
Οσις τὸ σημερινὸν εὐαγγέλιον ἀναγινώσκει,
ἐκεῖνος ταῦτα συμπεράίνει. Ναὶ ἀληθῶς,
ἀλλ' ἄραγε συλλογίζεται ὁρία;

Ἐάν τις εἰσέλθῃ εἰς παράδεισὸν πλήρη
παντοδαπῶν καρποφόρων δένδρων, μὴ ἴδων
δέ, μηδὲ περιεργασθεὶς πάντα τὰ μέρη αὐ-
τοῦ, ἀλλά, προσηλώσας τὰ ὅμματα εἰς ἐν
μόνον μέρος, καὶ ἴδων ἐκεὶ μηλέας, συμπε-
ράνη, ὅτι μῆλα μόνον ἔχει ἐκεῖνος ὁ παρά-
δεισος, ὁρίὸν ἄραγε ἐστι τὸ συμπέρασμα
αὐτοῦ; ἄραγε λέγει τὴν ἀλήθειαν, λέγων
καὶ ἐπιβεβαίων, ὅτι μόνα μῆλα εὑρίσκεις
εἰς ἐκεῖνον τὸν παράδεισον;—Οὐχί· ἐὰν αὐτὸς

ἐστρεψε τὰ ὅμματα αὐτοῦ πανταχοῦ, καὶ
περιεργάζετο πάντα τὰ μέρη τοῦ παρα-
δείσου, καὶ ἐβλεπε πάντα τὰ ἐν αὐτῷ
δένδρα, τότε μόνον ἐδύνατο νὰ εἰπῇ τί πε-
ριέχει ἐκεῖνος. ὁ παράδεισος. Τοῦτο αὐτὸ
συμβαίνει καὶ εἰς ἐκεῖνον, δστις, λαβὼν εἰς
χεῖρας τὴν ἀγίαν γραφήν, καταλιπὼν πάν-
τα τὰ λοιπά, ὅσα εἰσὶν ἐν αὐτῇ γεγραμμέ-
να, ἀναγινώσκει ἐν μόνον κόμμα, ἐκ τού-
του δὲ μόνου συμπεραίνει τί διδάσκει ὅλη
ἡ θεία γραφή· αὐτὸς σφάλλει ἀναμφιβόλως,
ἐνίοτε πίπτει καὶ εἰς αἱρέσεις καὶ παραλο-
γισμούς. "Ολη ἡ ἀγία γραφὴ συγκροτεῖ ἐν
καὶ μόνον σῶμα, ἐν δὲ μέρος τοῦ σώματος
οὐκ ἔστι τὸ ὅλον σῶμα· δθεν δστις κόπτει
αὐτὴν καὶ διαιρεῖ, ἐπειτα ἐξ ἐνὸς μόνου
κόμματος συμπεραίνει τί διαλαμβάνει
τὸ ὅλον, οὐδέποτε συλλογίζεται ὁρίων.
"Ανθρώπε, ἐὰν θέλῃς νὰ κατανοήσῃς τὴν
ὁρθοδόξου πίστεως τὰ δόγματα καὶ τὴν
ἀληθινὴν βουλὴν καὶ ἀπόφασιν τοῦ θεοῦ,
ἀνάγνωθι πρῶτον ὅλην τὴν θείαν γραφήν,
ἐπειτα προσήλωσον τὸν νοῦν σου εἰς ἔκαστον
μέρος αὐτῆς, συμβίβασον δὲ μετ' ἀλλήλων
πάντα τὰ μέρη, δσα διαλαμβάνουσι περὶ
τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, καὶ τότε βλέπεις,

ὅτι τὸ ἐν μέρος ἔξηγεῖ τὸ ἄλλο, τότε δὲ εὑρίσκεις τὸν πολύτιμον τῆς ἀληθείας μαργαρίτην, καὶ νοεῖς ἐννοίας ὅρθας, καὶ κηρύσσεις ἀληθείας σωτηριώδεις.

Αληθῶς τὸ σήμερον ἀναγνωσθὲν εὐαγγέλιον περιγράφει τὴν δευτέραν τοῦ Κυρίου παρουσίαν, καὶ τὸ ἀδέκαστον αὐτοῦ κριτήριον, καὶ τὴν περὶ τῶν δικαιών καὶ ἀμαρτωλῶν ἀπόφασιν· ἀλλὰ τοῦτο ἐστιν ἐν μόνον μέρος τῆς θείας γραφῆς· εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ μέρη αὐτῆς, περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως διαλαμβάνοντα· πρέπον ἐστὶν λοιπὸν ἵγα ἀκούσωμεν τί καὶ αὐτὰ λαλοῦσι, καὶ οὕτω μάθωμεν ὅλην τοῦ θεοῦ τὴν βουλὴν καὶ τὴν ἀληθείαν. Πρὶν ἡ διηγηθῆ ὁ θεάνθρωπος ὅσα σήμερον ἀνέγνωμεν, εἶπε

Ματ. 22,
11.

πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τῷτα, «Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους νους, εἰδεῖ ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἐνδυμα γάμου· καὶ οἱ μὲν φοροῦντες τὸ τοῦ γάμου ἐνδυμα ἀπῆλαυσαν πάντες τῆς τοῦ βασιλέως τραπέζης, τὸν δὲ γυμνὸν τοῦ γαμηλίου ἐνδύματος πρῶτον μὲν ἦλεγξεν ὁ βασιλεὺς, ἐπειτα οἱ ὑπηρέται αὐτοῦ, δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας, ἔξεισαλον

καὶ. 13. «Εἰς τὸ σκότος τὸ ἔξωτερον, ὅπου ὁ κλαυθμός, καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων». Βλέπε νῦν τὸ παράλληλον τούτων τῶν δύο διηγημάτων· εἰς τὸ πρῶτον ὁ βασιλεὺς εἰσέρχεται, ἵνα θεωρήσῃ· εἰς τὸ δεύτερον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται ἐν δόξῃ, ἵνα κρίνῃ. Εἰς τὸ πρῶτον προσκαλοῦνται πάντες οἱ ἄνθρωποι· εἰς τὸ δεύτερον παρίστανται πάντα τὰ ἔθνη. Εἰς ἐκεῖνο ὄνομάζει τοὺς ὑπερέτας αὐτοῦ διακόνους· εἰς τοῦτο καλεῖ αὐτοὺς ἀγγέλους. Εἰς ἐκεῖνο οἱ ἐνδε-

δυμένοι τὸ ἐνδυμα τοῦ γάμου εἰσὶν οἱ δικαιοι, καὶ οἱ γυμνοὶ τούτου τοῦ ἐνδύματος εἰσὶν οἱ ἀμαρτωλοί· εἰς τοῦτο τὰ μὲν πρόβατα σημαίνουσι τοὺς δικαίους, τὰ δὲ ἔριφα τοὺς ἀμαρτωλούς· εἰς ἐκεῖνο τράπεζα βασιλικὴ διὰ τοὺς δικαίους, καὶ δεσμὰ καὶ σκότος· ἔξωτερον διὰ τοὺς ἀμαρτωλούς· εἰς τοῦτο διὰ τοὺς δικαίους ζωὴν αἰώνιος, διὰ τοὺς ἀμαρτωλούς κόλασις αἰώνιος. Ἐκ τούτων φανερόν ἐστιν, ὅτι διὰ τούτων τῶν δύο διηγημάτων μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ἥγουν, τὴν ὑπόθεσιν τῆς παγκοσμίου κρίσεως, διὰ διαφόρων ὄνομάτων περιέγραψεν ὁ θεάνθρωπος· καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον διήγημα δοξάζει τοὺς ἐνδεδυμένους τὸ ἐνδυμα τοῦ γάμου, καὶ κολάζει τοὺς γυμνοὺς τούτους τοῦ ἐνδύματος, εἰς δὲ τὸ δεύτερον παρέστησε τοὺς μὲν ἐλεήμονας δοξασθέντας, τοὺς δὲ ἀνελεήμονας καταδικασθέντας. Τὸ ἐνδυμα τοῦ γάμου καὶ ἡ ἐλεήμοσύνη εἰσὶ δύο χαρακτῆρες τῶν δικαίων, πλὴν ὃ μέν, ἥγουν τὸ ἐνδυμα τοῦ γάμου, ἐστὶν ὁ ὄλομερής καὶ ὀλόκληρος χαρακτήρος, καθότι σημαίνει πάσας τὰς ἀρτάς, ὁ δὲ, ἥγουν ἡ ἐλεημοσύνη, ἐστὶ χαρακτήρος μονομερής καὶ μερικός, ἐπειδὴ παρίστησι μόνην τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν ἀρετήν. Πρῶτον οὖν ὁ θεάνθρωπος διὰ τοῦ πρῶτου αὐτοῦ διηγήματος ἐφανέρωσεν, ὅτι ὁ ὄλομερής χαρακτήρος τῶν σωζομένων ἐστὶ τὸ ἐνδυμα τοῦ γάμου, τῶν δὲ κολαζομένων ἡ γύμνωσις τούτου τοῦ ἐνδύματος· ἐπειτα διὰ τοῦ δευτέρου διηγήματος περιγράψας λεπτομερέστερον ἐν μόνον μέρος τοῦ ὄλοκληρου χαρακτήρος τὸ ἀναγκαιότερον καὶ ὀφελιμότερον, ἥγουν τὴν ἐλεημοσύνην,

τοὺς μὲν ἐλεήμονας ἐδόξασε, τοὺς δὲ αγελεήμονας κατέκρινεν. «Οτι δὲ τοῦ γάμου τὸ ἔνδυμα δηλοποιεῖ πάσας τὰς ἀρετάς, μαρτυρεῖ ὁ θειγόρος Παῦλος, λέγων, ὅτι τὸ ἔνδυμα τῶν σωζομένων ἐστὶν ὁ Χριστός.
 ταλ. 3, 27. «Οσοι, λέγει, εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε,
 ρωμ. 23, 14. »Χριστὸν ἐνεδύσασθε»· καὶ ἀλλαχοῦ,
 »Ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν,
 »καὶ τῆς σαρκὸς πρόγοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς
 »ἐπιθυμίας»· κατὰ τίνα δὲ ἄλλον τρόπον
 ἐνδύσμεθα τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν εἰμὴ ζῶντες
 καὶ πολιτευόμενοι, ὡς αὐτὸς ὁ Χριστός,
 διπερ ἐστί, πράττοντες πάσας τὰς ἀρετάς;
 'Ιδοὺ δὲ πῶς τὰ περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως
 δύο διηγήματα, παραβαλλόμενα καὶ συμβιβαζόμενα, φανεροῦσιν ὅλον τὸν σκοπὸν
 καὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ.

'Ἐὰν ἐρευνήσῃς καὶ ἄλλους ὄμοίους τοῦ εὐαγγελίου τόπους, βλέπεις τὸν ὁφειλέτην τῶν μυρίων ταλάντων καταδικαζόμενον εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως φανερὸν δέ ἐστιν, ὅτι τῶν μυρίων ταλάντων τὸ χρέος σημαίνει οὐ μόνην τὴν ἀσπλαγχνίαν, ἀλλὰ τὸ πολὺ πλῆθος τῶν ἀμαρτημάτων. βλέπεις δοξαζόμενον τὸν κερδήσαντα τὰ πέντε, ὡσαύτως καὶ τὸν κερδήσαντα τὰ δύο τάλαντα, καταδικαζόμενον δὲ τὸν κρύψαντα τὸ ἐν τάλαντον καὶ μηδὲν κερδήσαντα. τί ἄλλο δὲ δηλοῦσι τὰ πέντε καὶ τὰ δύο τάλαντα, ἀπερ ἐκέρδησαν εἰμὴ τὰ διάφορα τῶν ἀρετῶν κατορθώματα; τί δὲ ἄλλο σημαίνει ἡ ἀκαρπία τοῦ ἐνὸς τάλαντου εἰμὴ τὴν τελείαν στέρησιν πάσης ἀρετῆς;

Θέλεις καὶ ἄλλην ἐξήγησιν τῶν σήμερον ἀγαγωσθέντων εὐαγγελικῶν λόγων; Ἄν-

γνωθι τὰ ἀποστολικὰ λόγια. Εἰς τὸν ἐπιστήθιον Ἰωάννην βλέπεις τὸν παρθένους διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς παρθενίας ἐνδόξως παρισταμένους ἐνώπιον τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης, καὶ ὡς ἀπαρχὴν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων ὑπερψυχουμένους. «Οὗτοί εἰσιν, ἀποκ. 14, 5. »οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμοιλύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν· οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ, ὅπου ἀν ὑπάγῃ· οὗτοί εἰσιν ἡγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ. Καὶ ἐν τῷ σόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη δόλος· ἀμώμοι γάρ εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ». Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπιστήθιον βλέπεις ἀμαρτωλούς, οἱ τινες δὲ πολυειδεῖς ἀμαρτίας κατεδικάσθησαν εἰς τὸ πῦρ. «Δειλοῖς δὲ καὶ ἀπίστοις ἀποκ. 21, 8. καὶ ἐθδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσι τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείᾳ, ὃ ἐστιν δεύτερος θάνατος». Ἐκ δὲ τοῦ Παύλου μανθάνεις τὰ εἴδη τῶν ἀμαρτημάτων, τῶν κλειόντων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. «Ἡ οὐκ οἶδατε', λέγει ὁ θειγόρος διδάσκαλος, ὃ δὲ ἀδικοὶ βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοί, οὔτε μαλακοί, οὔτε ἀρσενοκοῖται, οὔτε κλέπται, οὔτε μέθυσοι, οὔτε λοιδόροι, οὐχ ἀρπαγεῖς βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν».

Ἐχομεν καὶ τὰ προφητικὰ λόγια, περιγράφοντα τὸ φρικτὸν τοῦ θεοῦ κριτήριον, καὶ τὰ ἀνεῳγμένα τῶν ἔργων ἡμῶν βιβλία· «Κριτήριον ἐκάθισε, λέγει ὁ προφήτης Δανιήλ, καὶ βιβλοί ἡγεώχθησαν». Εἰς αὐτὰ δὲ τὰ βιβλία εἰσὶ γεγραμμένα οὐ

^{Ματ. 12.} μόνον τὰ ἔργα, ἀλλὰ καὶ τὰ λόγια· « Δέ-
^{36.} » γω δὲ ὑμῖν, εἰπεν ὁ Κύριος, ὅτι πᾶν ῥῆμα
 ν ἀργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἀνθρώποι,
 ν ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ
^{Ιη. 11.} ^{20.} [»] κρίσεως ». ἔτι δὲ καὶ οἱ λογισμοὶ τοῦ
 νοός, καὶ αἱ ἐνθυμήσεις τῆς καρδίας· « Κύριε,
 » ἐλεγεν δὲ προφήτης Ιερεμίας, κρίνων δί-
 ν καὶ, δοκιμάζων νεφροὺς καὶ καρδίας ». Σύναψον ταῦτα πάντα καὶ παράβαλε αὐτά,
 καὶ τότε βλέπεις, ὅτι διὰ πᾶσαν ἀμετανόν-
 τον ἀμαρτίαν κρίνει καὶ κολάζει ὁ θεὸς τὸν
 ἀμαρτωλόν· οὐ μόνον δὲ διὰ τὴν ἀρετὴν
 τῆς ἐλεημοσύνης, ἀλλὰ καὶ διὰ πάσας
 τὰς λοιπὰς ἀρετὰς σεφανοῦ τοὺς ἐνυρέτους.
^{Ιωά. 5.} ^{29.} « Καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιή-
 ν σαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ
 φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρί-
 σεως ».

Ταῦτα μέν, λέγεις, εἰσὶν ἀληθινά, ἀλλὰ
 διὰ τί ὁ θεάνθρωπος, ὅταν τοσοῦτον φανε-
 ρὰ ἐδίδαξε τὰ πέρι τῆς παγκοσμίου κρίσεως,
 σιωπήσας πᾶσαν ἄλλην ἀρετὴν, ἐλάλησε
 μόνον περὶ ἐλεημοσύνης; ἐσιώπησε πᾶσαν
 ἄλλην ἀρετὴν, ἐπειδὴ, ἄλλοτε λαλήσας
 περὶ τῆς αὐτῆς κρίσεως, ἐφανέρωσεν, ὅτι
 ἔρευναὶ καὶ κρίνει οὐ μόνον τὰς πράξεις,
 ἀλλὰ καὶ τῆς καρδίας τὰ βάθη· ἐλάλησε
 δὲ μόνον περὶ ἐλεημοσύνης, ἐπειδὴ οἱ ἐλεή-
 μονες ἔχουσιν εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν τὴν
 πηγὴν τῆς σωτηρίας. Ἀκούσατε τῆς ἀλη-
 θείας ταύτης τὴν ἀπόδειξιν. « Οστις παντὶ¹
 τρόπῳ περιποιεῖται καὶ εὔεργετεῖ τοὺς
 χρείαν ἔχοντας, ἐκεῖνος ἔχει ἀναμφιθόλως
 εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν τῆς
 πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης· ὅστις δὲ ἐλεεῖ
 τὸν πτωχόν, πιστεύων, ὅτι, εὔεργετῶν τὸν

πτωχόν, εὔεργετεῖ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν,
 φανερόν ἐστιν, ὅτι αὐτὸς ἀγαπᾷ καὶ τὸν
 Ἰησοῦν Χριστόν, ὅπερ ἐστίν, ὅτι ἔχει εἰς
 τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ τὴν εἰς θεὸν ἀγά-
 πην. Ἡμεῖς δέ, ὑπὸ τοῦ Κυρίου διδαχθέν-
 τες, πιστεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν, ὅτι « Ἐν ^{Ματ. 22;}
^{40.} ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς », ἦγουν ἐν
 τῇ εἰς τὸν θεόν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπῃ,
 « Ὄλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμαν-
 » ται ». Οἱ ἐλεήμων ἀνθρώποι λοιπὸν ἔχει
 εἰς τὴν καρδίαν τὰς δύο πηγὰς τῆς σωτη-
 ρίας, αἱ δύοιαι πηγάζουσιν εἰς αὐτὸν τὰ
 γλυκύτατα νάματα πασῶν τῶν ἀρετῶν-
 αὐτός ἐστι « Τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον
^{Ψαλ. 1.} ^{3.} » παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν
 » καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ· καὶ
 » τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρύγεται, καὶ
 » πάντα, ὅσα ἀν ποιῆι, κατευοδωθήσεται π·
 ἐπομένως ὁ ἀνελεήμων, μὴ ἔχων ταύτας
 τὰς δύο πηγὰς τῶν καλῶν ἔργων, ἐστερη-
 μένος ἐστὶ πάσης ἀρετῆς· ὅμεν αὐτός ἐστι
 τὸ δένδρον τὸ μὴ ποιοῦν καρπὸν καλόν,
 τὸ ὄποιον « Ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλ-
^{Ματ. 7.} ^{19.} » λεται ».

Εὔκολα δὲ καταγοοῦμεν, ὅτι ὅλος ὁ νό-
 μος καὶ οἱ προφῆται ἐκ τῆς ἀγάπης κρέ-
 μανται, ἐὰν στοχασθῶμεν τὰς δέκα ἐντο-
 λάς, αἵτινες εἰσὶν ἡ περίληψις πάντων τῶν
 θείων νόμων καὶ τῆς ἡθικῆς τῶν προφητῶν
 διδασκαλίας. Ἐκ τῶν δέκα ἐντολῶν τέσ-
 σαρες μὲν παραγγέλλουσι τὰ περὶ τοῦ
 θεοῦ, εἴξ δὲ τὰ περὶ τοῦ πλησίον. « Οστις
 ἀγαπᾷ τὸν θεόν εἴξ δλης ψυχῆς καὶ καρδίας
 καὶ ἴσχυος καὶ διανοίας, ἐκεῖνος λατρεύει
 αὐτὸν νύκτα τε καὶ ἡμέραν, φεύγει τὴν
 λατρείαν παντὸς κτίσματος, ἀπέχει ἀπὸ

τῆς ὁρκωμοσίας, καὶ τὸ ἔξοχὸν δοξολογεῖ αὐτὸν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν ἑορτῶν. Ὅστις ἀγαπᾷ τὸν πλησίον αὐτοῦ ὡς ἑαυτόν, ἐκεῖνος ἀναμφισβόλως προσφέρει πᾶσαν τιμὴν καὶ περιποίησιν εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, ἐκεῖνος φεύγει τὴν μοιχείαν, τὴν κλοπήν, τὸν φόνον, τὴν ψευδομαρτυρίαν, ἐκεῖνος οὐδέ ποτε ἐπιθυμεῖ τὸ ξένον πρᾶγμα, ἐπειδὴ τὰ ἔργα ταῦτά εἰσι μῆσος καὶ οὐχὶ ἀγάπη τοῦ πλησίου. Βλέπετε πῶς ἐκ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ πλησίου πηγάζουσι πᾶσαι αἱ ἀρεταί; Ἐπειδὴ δὲ τῶν ἐναγτίων [πραγμάτων ἐναντίος ἐστὶν ὁ λόγος, φανερόν ἐστιν, διτὶ ὅστις ἐστερημένος ἐστὶ τῆς ἀγάπης, ἐκεῖνος παραβαίνει ὅλον τὸν νόμον καὶ τοὺς προφήτας, ἐκεῖνος καταφρονεῖ τὰς δέκα ἑντολὰς καὶ πράττει πᾶν εἶδος ἀμαρτίας.

Ίδοù λοιπὸν ὁ λόγος, διὰ τὸν ὅποιον ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς, λαλήσας περὶ τῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως, ἐσιώπησε μὲν πᾶσαν ἄλλην ἀρετήν, παρέστησε δὲ κριγομένους τοὺς ἐλεήμονας καὶ ἀνελεήμονας. Ὁ μὲν ἐλεήμων σημαίνει τὸν δίκαιον καὶ ἐνάρετον, ὁ δὲ ἀνελεήμων τὸν παραβάτην καὶ ἀμαρτωλόν. Παραστήσας οὖν ὁ θεάνθρωπος τὸν ἐλεήμονα κρινόμενον καὶ δοξαζόμενον, ἔδειξε δὶ αὐτοῦ κρινόμενον καὶ δοξαζόμενον πάντα ἀνθρωπον δίκαιον· ὅμοίως παρασήσας κρινόμενον καὶ καταδικαζόμενον τὸν ἀνελεήμονα, ἔδειξε κρινόμενον καὶ καταδικαζόμενον πάντα ἀνθρωπον ἀμαρτωλὸν καὶ ἀμετανόητον.

Ἄδελφοί μου ἀγαπητοί, μὴ πλανώμεθα· ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἐσὶν ἡμέρα φοβερά· « Ίδοù » γὰρ ἡμέρα Κυρίου ἔρχεται ἀνίατος, θυ-
μῷ μου καὶ δργῆς »· ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
μ. 13. (ΚΥΡΙΑΚ. ΕΥΑΓΓΕΛ. ΤΟΜ. Β').

ἔξετάζεται ἀκριβῶς οὐ μόνον τῆς ἐλεημοσύνης τὸ ἔργον, ἀλλὰ πάντα τὰ ἔργα ἡμῶν, καὶ τὰ λόγια, καὶ οἱ λογισμοί. Πόση αἰσχύνη περικαλύψει με τότε, ὅταν ἀνοίξωσι τὰ βιβλία, καὶ φανερωθῶσιν ἐνώπιον πάντων τῶν ἐχθρῶν μου καὶ ἐνώπιον πάντων τῶν ἀνθρώπων τὰ αἰσχρά μου ἔργα, τὰ ὄποια ἔὰν τὴν σήμερον ἐφανεροῦντο ἐνώπιον ἐνὸς μόνου, κἄν αὐτὸς ἦν ἀδελφός μου, ἀπὸ τὴν στενοχωρίαν τῆς αἰσχύνης μου ἐπεκαλούμην τὴν γῆν, ἵνα σχισθῇ καὶ καλύψῃ με; Πόση ἡ αἰσχύνη μου, ὅταν ἐνώπιον πάντων φανερωθῇ ἡ ὑπόχρισις τοῦ ἥθους μου, αἱ ἀδικίαι τῶν χειρῶν μου, αἱ συκοφαντίαι τῆς γλώσσης μου, τὸ ψεῦδος τοῦ στόματός μου, ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ νοός μου, ὁ χρυπτὸς φύγος τῆς καρδίας μου, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ πονηρὰ ἔργα μου, καὶ πᾶσα αἰσχρότης τῶν λογισμῶν μου; Πόση αἰσχύνη καὶ φόβος, ὅταν ὁ κριτὴς ἔξετάζῃ, καὶ ἐλέγχῃ, καὶ παρίστησιν ἐνώπιον μου πάσας τὰς ἀμαρτίας μου; « Ταῦ- ψλ. 49,
» τα ἐποίησας, λέγει μοι ὁ φοβερὸς κριτής,
» καὶ ἐσίγησα, ὑπέλαθες ἀνομίαν, διτὶ ἔσօ-
» μαὶ σοι ὅμοιος ἐλέγξω σε, καὶ παρασήσω
» κατὰ πρόσωπόν σου τὰς ἀμαρτίας σου ». Πόσος τρόμος, ὅταν ὁ κριτὴς ἀγοῖξῃ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ προφέρῃ τῆς δίκαιοτάτης αὐτοῦ κρίσεως τὴν φρικωδεστάτην ἀπόφασιν;

« Πορεύεσθε », λέγει ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης· ἀλλὰ ποῦ στέλλεις ἡμᾶς τοὺς παναθλίους; « Πορεύεσθε » φιλάνθρωπε, πανοικτίμων, σωτὴρ τοῦ κόσμου, σὺ δὲ ἡμᾶς γέγονας ἀνθρωπος, δὲ ἡμᾶς ὑπέφερες πάθος, διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν ὑψώθης ἐν τῷ

σταυρῷ, καὶ ὑπέμεινας θάνατον, ποῦ δὲ νῦν
ἔξαποςέλλεις ἡμᾶς; « Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ ».
·Απὸ σοῦ χωρίζεις ἡμᾶς; ἀλλὰ σὺ εἶ τὸ
φῶς, ἡ ζωὴ, ἡ εἰρήνη, ἡ ἀνάπτωσις· μὴ
χωρίσῃς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ προσώπου σου·
ἔλεντον ἡμᾶς, καθὼς τοσάκις ἥλεντας·
βλέψον ἐπὶ τὴν δέησιν, ἐπὶ τὰ δάκρυα,
ἐπὶ τὴν μετάνοιαν ἡμῶν. ·Ο καιρὸς τοῦ
ἔλεους ἔπαινον, ἀποχρίνεται εἰς ἡμᾶς· ὁ
ἀδυσώπητος κριτής, οὐδὲ ἡ δέησις ἀκούε-
ται, οὐδὲ τὰ δάκρυα ὡφελοῦσιν, οὐδὲ ἡ με-
τάνοιά ἐστιν εὐπρόσδεκτος· ἔπαινον ὁ
καιρὸς τῆς εὐσπλαγχνίας, νῦν καιρὸς κρί-
σεως καὶ ἀποφάσεως· « Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ
» οἱ κατηραμένοι». Κατηραμένοι; Ὡ λόγος
πάσης διστόμου μαχαίρας δξύτερος καὶ
τομώτερος! ἀλλὰ κατηραμένοι οὐχὶ ὑπὸ^{41.}
ἀνθρώπου, ἀλλ' ὑπὸ σοῦ τοῦ παντάνακτος
θεοῦ· ποῦ νὰ ἀπέλθωμεν; « Πορεύεσθε ἀπ' ἐ-
» μοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ». Πῦρ; Ὡ
φρικτὴ καὶ ἀνείκαστος καταδίκη! ἀλλ' ἀ-
ρά γε ἔχει τέλος αὐτὸ τὸ πῦρ; ἄρα γε
καταναλίσκει ἡμᾶς μετά τινος χρόνου
περίοδον, καὶ μεταβάλλει ἡμᾶς εἰς τὸ μὴ
Ματ. 25, 41. ὅν; « Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς

» τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ
» διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ». Χω-
ρισμὸς ἀπὸ τοῦ θεοῦ, πῦρ χωρὶς τέλους,
συμβίωσις μετὰ τῶν δαιμόνων. Οὐδὲ νοῦν
ἔχω, ἵνα νοήσω, οὐδὲ γλῶσσαν, ἵνα παρα-
σήσω τῶν κολαζομένων τὸν ἀπελπισμὸν
καὶ τὴν βάσανον.

Κύριε τοῦ ἔλεους, ἀληθῶς τότε οὐκ ἔστι
καιρὸς ἔλεους, ἀλλὰ κρίσεως· δεῖξον οὖν νῦν
τὸ ἔλεος σου εἰς ἡμᾶς· ἔξαπόστειλον εἰς τὴν
καρδίαν ἡμῶν τὸ φῶς τῆς μετανοίας, ἵνα,
ἔξ οὐλης ψυχῆς μετανοήσαντες, ἐπιστρέψω-
μεν πρὸς σέ, πρὶν ἡ ἔλθη ὁ καιρὸς ἐκεῖνος ὁ
ἀνίλεως· ἔξαπόστειλον ἔπειτα εἰς ἡμᾶς τὴν
ἰσχυρὰν δύναμιν τῆς χάριτός σου, ἵνα ὑ-
π' ἀντῆς ἐνδυναμούμενοι φυλάττωμεν διὰ
παντὸς τὰς θείας σου ἐντολάς, καὶ πορευώ-
μεθα ἀόκνως πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς
ἡμῶν τῆς ἀρετῆς τὸν δρόμον, ἵνα τότε κα-
ταξιώσῃς ἡμᾶς ἀκοῦσαι τὴν μακαρίαν
καὶ φιλανθρωποτάτην σου φωνὴν καὶ ἀπό-
φασιν· « Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός ^{31.}
» μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην
» θάνατον βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ».
Γένοιτο, Κύριε, γένοιτο!